

CE NE MAI SPUN MĂSCĂRICII ISTORIEI

CEZAR, MĂSCĂRICIUL PIRAȚILOR de D.R.Popescu • **TEATRUL TINERETULUI DIN PIATRA NEAMȚ** • Data premierei: 19 septembrie 1992 • Regia: Nicolae Scarlat • Scenografia: Maria Dulhan • Muzica: Dorina Crișan-Rusu • Distribuția: Marian Despina (Cezar), Liviu Timuș (Căpitanul), Ion Muscă (Piele), Cornel Nicoară (Grasul), Florin Măcelaru (Slabul), Cristina Pădure (Dînsa), Radu Olăreanu (Piratul chior), Romeo Tudor (Piratul beat).

Ca orice artist care se respectă, D.R.Popescu își compune opera configurându-i de la început motivele și temele predilecte, fundamentale, dezvoltate apoi cu (și ca) variațiuni, de la o piesă la alta (și chiar de la un roman la altul). Revenirile, obsesive, vor constitui tot atâtea aprofundări, șlefuirii și iluminări ale acestor teme ("muzicale"), schimbarea fundalului istoric (la care se referă piesele sau în timpul căruia ele au fost scrise) neînsemnând și o schimbare obligatorie a registrului dramatic. El rămâne, preferențial, acela al parabolei groțeste, al amestecului sarcastic de tragic și comic, tocmai pentru că istoria se repetă, înlocuindu-și doar regii și măscăricii "făcători" de istorie pe seama celor ce, păstrându-și (mal mult sau mal puțin) inocența, sînt sacrificați cu bunăștiință. Un șir nesfârșit de crime, un șir nesfârșit de victime și de călăi ce-și dispută supremația în numele unei idei, al unui vis sau al unui ideal, de fiecare dată terfelite în sînge,

populează acest bine documentat univers halucinatoriu, animat de un suflu shakespearian, în cluda Incontinențelor scriiturii, sancționate îndeobște de "foarfecele" regizoral.

Amatorii de compartimentări și delimitări - pe cît de categorice, pe atît de false - între literatura scrisă înainte și după (evenimentele din decembrie '89) vor fi inevitabil descumpăniți: dacă Robespierre și regele (1990) poate să pară scrisă înainte, și aceasta mal ales prin insistența circumscrierii în datele epocii, Cezar, măscăricii piratilor (1968) pare scrisă datorită gradului ei de generalizare - mal curînd după, majoritatea spectatorilor percepînd-o ca atare și aducîndu-i astfel un nebănuit elogiu. Cîți vor fi știind că premiera ei absolută a avut loc în 1968, în limba maghiară la teatrul din Sfîntu Gheorghe, urmată fiind în același an de premiera în limba română, la teatrul din Oradea, cîtă vreme - din motive lesne de înțeles - ambele spectacole au rămas foarte puțin cunoscute, pînă și specialiștilor?

Repunerea piesei în circulație, nu și a dramaturgiei lui D.R.Popescu în starea de normalitate - atît de greu de recucerit în epocile "post-revoluționare"! - aparțin lui Nicolae Scarlat și Teatrului Tineretului din Piatra Neamț, pe care regizorul îl conduce cu îndrăzneală abilitate, nu numai managerială, ci și repertorială. (Am în vedere, între altele, prezența concomitentă în repertoriu a **Opereții de Witold Gombrowicz**, în inventivul și reconfortantul spectacol al lui Cristian Popescu, și chiar actualizanta versiune a **Scrisorii pierdute de Caragiale**,

ambele vorbind, ca și Cezar, măscăricii piratilor, despre alci și acum, într-un limbaj teatral vizibil preocupat de modernitatea propriilor mijloace.)

Alegerea piesei Cezar, măscăricii piratilor nu e așadar cîtuși de puțin întâmplătoare: ea conduce la edificarea unui spectacol actual, invitînd insistent la reflecție, căci dacă "trimiterile" sau "aluziile" textului, plasat pe vremea lui Iuliu Cezar, erau valabile înainte și sînt valabile și după, înseamnă că, dincolo de revizuire și reforme, există ceva care nu s-a schimbat, iar "neschimbarea" aceasta, fiind poate de ciclicitatea istoriei, e cea mal îngrijorătoare. Pe de altă parte, constatarea ne-ar obliga să reconsiderăm și ceea ce prea comod numeam "trimiteri" și "aluzii", dovada universală lor valabilități indicîndu-ne o pătrundere - cu acuitate - a Marelui mecanism al istoriei. Departe de a "cocheta" cu epoca sa, scriitorul i-a surprins invariabilele, aceleași ieri ca și azi, de unde și gustul amar al replicilor sale aforistice, transgriind condițiunile sociale care le-au generat. Căci în Cezar, măscăricii piratilor, ca și în Robespierre și regele, va fi vorba de tiranie și libertate, de putere și de "justificările" crimelor ei, mergînd pînă la condamnarea la moarte a unui om pentru ceea ce el ar putea să devină.

Spectacolul pietrean, urmărit pe scena Teatrului "Bulandra" în timpul Festivalului "I.L.Caragiale", dar în afara concursului, a justificat o atare selecție prin interesul deosebit al textului și onorabilitatea montării, care n-a dispus însă de un actor suficient de robust

profesional pentru dificilul rol al lui Cezar. Cu prea dese momente de "enervare" factice, cu o dicțiune deficitară, precipitând cuvintele pînă la a le face uneori ininteligibile, Marian Despina a intuit totuși bine rolul și s-a apropiat de datele sale esențiale, fără a-i conferi însă greutatea și aura de care cu siguranță ar fi avut nevoie.

ROBESPIERRE ȘI REGELE sau ÎMBLÎNZIREA DREP-TĂȚII de D.R.Popescu • **TEATRUL TOMA CARAGIU DIN PLOIEȘTI** • Data premierei: 5 noiembrie 1992 • Regia: Emil Mandric • Scenografia: Mircea Ribinschi • Distribuția: Ionuț Antonie (Robespierre), Corneliu Revent (Goupilleau de Fontenay), Simona Stan (Ludovic).

Nici Robespierre... la Ploiești, în regia onestă a lui Emil Mandric, n-a avut parte de un mai strălucit interpret al rolului titular, tînărului Ionuț Antonie fiindu-i aproape imposibil să ne convingă vreo clipă că el e cel ce gîndește textul pe care-l spune. L-a avut ca partener pe experimentatul și valorosul actor Corneliu Revent (Goupilleau de Fontenay), aici de o autoironie atotcuprinzătoare. În copilul Ludovic (cel care n-a mai apucat să fie al XVII-lea), salutăm debutul promițător al Simonei Stan, dovedind certe calități scenice (i-am reproșat doar faptul că devine "prea" copil, uitînd de gravitatea firăscă a celor mici). Bine intenționată dar sărăcăcios realizată, scenografia lui Mircea Ribinschi.

Revenind la spectacolul de la Piatra Neamț, trebuie să

spunem că trupa e încă subțire și excesiv de "subțiată", în ciuda eforturilor directoriale ale lui Nicolae Scarlat. Mulți actori dau impresia că se joacă, de ani de zile, doar pe ei înșiși, sfîrșind prin a fi distribuiți chiar în virtutea acestui fapt. E cazul actorilor Cornel Nicoară (Grasul) și Florin Măcelaru (Slabul), dar și al mai tinerilor Liviu Timuș (Căpitanul) și Romeo Tudor (Piratul beat), ultimii măcar cu un aplomb (parțial) compensatoriu. Nu lipsită de interes, dar săracă în nuanțe e compoziția

lui Ion Muscă (Piele). Cea a lui Radu Olăreanu (Piratul chior) are, intermitent, și haz. Înviorătoare e prezența scenică a tînerei Cristinela Pădure (Dînsa), fără îndoială una dintre cele mai interesante și mai înzestrate "recente" achiziții actoricești ale acestui teatru. Descurcîndu-se din mai nimic și din te miri ce, scenografia Mariei Dulhan reușește să fie măcar sugestivă.

Dar unde e pofta de joc, a tuturor, de odinioară?

■■■■■■ VICTOR PARHON

OGLINZILE TIMPULUI

PIAF, spectacol de café-concert după amintirile lui Edith Piaf • **TEATRUL NAȚIONAL DIN TIMIȘOARA** • Data premierei: 3 noiembrie 1992 • Regia: Nicoleta Toia • Scenografia: Emilia Jivanov • Distribuția: Aurora Simionică (Piaf).

Putem bănuî, fără a ne înșela foarte tare, că, după ce a pășit dincolo de pragul primei tînereți, o actriță cochetează măcar în gînd cu rolurile maturității artistice. Unul dintre acestea poate fi considerat Piaf. După prestația excelentă din **Joc de pisici** Aurora Simionică abordează acest rol în momentul unei reale ascensiuni de formă.

Cu totul deosebită mi s-a părut ideea regizoarei Nicoleta Toia de a duce spectacolul în holul cu oglinzi al teatrului. Astfel, atmosfera de café-concert e asigurată, întrucît acolo se află barul. Încă de la intrare, pianul la care actrița interpretează fragmente lirice invită

într-un interior de o intimitate aparte. Menu-ul cu premierele stagiunii poate fi citit la lumina veiozelor policrome, aburii cafelei se contopesc în aer cu fumul de țigară.

De la începutul ușor ezitant și pînă la finalul entuziasmant, Aurora Simionică traversează permanent spațiul, de la zîmbetul complice la lacrimile dublate în oglinzi, de la șoaptă la disperare. Vocea lui Edith Piaf se filtrează prin farmecul personal al actriței.

E de remarcat lipsa stridentelor, deși textul (generos, desigur) poate oferi asemenea capcane. Regizoarea joacă totul pe o carte: profesionalism interpretive. Constatăm că nici nu greșește. Dimpotrivă.

Scenografia Emiliei Jivanov e expresivă. Un fotoliu al amintirilor, o măsuță și un pliant, incluse în decorul oglinzilor, constituie elemente suficiente pentru o călătorie în timp.

■■■■■■ M.C.C.

